

# NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIẢNG VIÊN TRONG GIÁO DỤC ĐẠI HỌC

TS. ĐỖ THỊ TUYẾT\*

Ngày nhận bài: 15/05/2016; ngày sửa chữa: 20/05/2016; ngày duyệt đăng: 26/05/2016.

**Abstract:** Quality of lecturers at higher education is the decisive factor in enhancing quality of human resources of the country in short-term and long-term. The article analyses solutions and suggests recommendations for lecturers and managers to improve quality of lecturers at university institutions to meet the requirements of education reform in the context of international integration.

**Keywords:** Lecturers; University education; student, higher education.

1. Chúng ta đều biết, trong bối cảnh toàn cầu hóa ở giai đoạn hiện nay, khi Việt Nam hoàn tất việc đàm phán Hiệp định TPP, toàn bộ nền kinh tế cả nước đang chuyển mình, tạo ra những thời cơ nhưng cũng đặt ra nhiều thách thức đối với sự phát triển KT-XH. Trong bối cảnh đó, nguồn nhân lực sẽ trở thành động lực của sự phát triển và là lợi thế cạnh tranh của quốc gia. Để có nguồn nhân lực chất lượng cao thì GD-ĐT đóng vai trò quan trọng hàng đầu, đặc biệt đào tạo đại học. Từ thực tế đó, Thủ tướng Chính phủ ra Quyết định số 711/QĐ-TTg ngày 13/06/2012 về Chiến lược Phát triển giáo dục 2011-2020, sau đó Ban Chấp hành Trung ương ra Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04/11/2013 về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu CNH, HĐH trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế nhằm mục tiêu giáo dục con người Việt Nam phát triển toàn diện và phát huy tốt nhất tiềm năng, khả năng sáng tạo của mỗi cá nhân; xây dựng nền giáo dục mở, thực học, thực nghiệp, dạy tốt, học tốt, quản lý tốt; có cơ cấu và phương thức giáo dục hợp lý, gắn với xây dựng xã hội học tập; bảo đảm các điều kiện nâng cao chất lượng; chuẩn hóa, hiện đại hóa, dân chủ hóa, xã hội hóa và hội nhập quốc tế hệ thống GD-ĐT; giữ vững định hướng xã hội chủ nghĩa và bản sắc dân tộc. Phấn đấu đến năm 2030, nền giáo dục Việt Nam đạt trình độ tiên tiến trong khu vực. Để đạt mục tiêu này, thị đội ngũ giảng viên (ĐNGV) đóng một vai trò vô cùng quan trọng và trở thành lực lượng nòng cốt để đưa chất lượng giáo dục ngang tầm khu vực và thế giới. ĐNGV chính là các “kĩ sư tâm hồn” kiến tạo nên những giá trị, thương hiệu và uy tín của một trường đại học trong việc sản sinh ra tri thức mới, phát minh các bằng sáng chế khoa học, đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao.

Tuy nhiên, ĐNGV đại học ở Việt Nam vẫn còn thiếu về số lượng và yếu về chất lượng. Tính đến 2012-2013, theo số liệu của Bộ GD-ĐT cả nước có 87.317 giảng viên, trong đó tiến sĩ có 9.562 chiếm

10,95%; thạc sĩ có 39.002 chiếm 44,67%; còn lại có 38.753 chiếm 44,38% [1; tr 114-115]. Vấn đề chất lượng đào tạo luôn được dư luận xã hội đặt ra đối với các cơ sở đào tạo đại học. Nhiều ý kiến cho rằng, việc quá tập trung và không kiểm soát về mặt số lượng đã dẫn đến chất lượng đào tạo không được chú ý đúng mức, theo đó sản phẩm đầu ra của giáo dục đại học chưa đáp ứng được nhu cầu của thị trường lao động và các nhà tuyển dụng. **Luật Giáo dục đại học** (2013) khẳng định lại mục tiêu của đào tạo là “Đào tạo trình độ đại học để sinh viên có kiến thức chuyên môn toàn diện, nắm vững nguyên lí, quy luật tự nhiên - xã hội, có kĩ năng thực hành cơ bản, có khả năng làm việc độc lập, sáng tạo và giải quyết những vấn đề thuộc ngành được đào tạo”.

Do vậy, nâng cao chất lượng ĐNGV để nâng cao chất lượng đào tạo, đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế là vô cùng cần thiết.

2. Để đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện GD-ĐT, việc nâng cao chất lượng cho ĐNGV cần chú trọng những vấn đề sau:

## 2.1. Về phía giảng viên

2.1.1. Thay đổi nhận thức của giảng viên về vai trò giảng dạy của mình. Từ vai trò chỉ là nhà giáo chuyển sang vai trò vừa là nhà giáo, vừa là nhà khoa học lại vừa là nhà tư vấn. Ngày nay hoạt động dạy học đang chuyển từ kiểu dạy thông báo - đồng loạt sang kiểu dạy hoạt động, phân hóa. Giảng viên còn đóng vai trò chỉ là người truyền đạt kiến thức mà còn là người gợi mở, hướng dẫn, tổ chức các hoạt động tìm tòi, tranh luận của người học; kết hợp việc giảng dạy tri thức với giảng dạy giá trị và phát huy tư duy sáng tạo. Giảng viên chuyển từ cách dạy kiến thức là chủ yếu sang dạy kĩ năng, từ truyền thụ kiến thức một chiều sang gợi mở, định hướng phương pháp tiếp thu kiến thức, hướng tới phát triển năng lực, phẩm chất của người học. Để làm được điều này giảng viên phải biết cách “kích thích” hiểu biết của người học, gợi mở cho người học

\* Trường Đại học Công đoàn

trong suy nghĩ và dẫn dắt người học trong hiểu biết để giúp người học có thể vượt qua được mọi khó khăn, thử thách. Giảng viên phải linh hoạt để cải tiến hoạt động giảng dạy của mình nhằm nâng cao chất lượng học tập của sinh viên.

Với vai trò là nhà khoa học, người giảng viên phải hướng vào nghiên cứu, giải thích và dự báo các vấn đề của tự nhiên và xã hội mà loài người và khoa học chưa giải thích được, tìm kiếm và chuyển giao các quy trình ứng dụng triển khai khoa học và công nghệ. Cần nhấn mạnh thêm rằng vai trò và vị trí của giảng viên ngày nay còn bao gồm những yêu cầu như một chuyên gia trong lĩnh vực chuyên môn của mình; một người điều phối, thiết kế chương trình đào tạo và nội dung môn học; người tư vấn cho sinh viên cũng như kiểm tra đánh giá hiệu quả giảng dạy.

Trong vai trò là nhà tư vấn, giảng viên phải nỗ lực để xác định một "tầm nhìn" và phải gắng tạo nên nhóm sinh viên có tinh thần đồng đội, phải tìm cách cổ vũ sinh viên đưa ra được những lời khuyên kịp thời, có tính cách xây dựng để sinh viên hành động hướng tới đạt tầm nhìn đó.

2.1.2. Giảng viên cần xác định việc tự bồi dưỡng, nâng cao năng lực chuyên môn là yêu cầu tất yếu, vừa là trách nhiệm, đạo đức nghề nghiệp vừa là vấn đề quyết định vị trí việc làm, mức độ tin nhiệm của sinh viên, đồng nghiệp và nhà quản lý đối với giảng viên.

2.1.3. Đổi mới phương pháp dạy học theo hướng phát triển năng lực và phẩm chất của sinh viên. Thường xuyên tìm tòi, mạnh dạn áp dụng cách thức tổ chức dạy học, phương pháp đào tạo chủ động, giúp sinh viên tiếp cận, lĩnh hội tri thức cũng như khả năng ghi nhớ, vận dụng kiến thức trong thực tiễn. Sự say mê, lòng nhiệt tình và trách nhiệm nghề nghiệp là yếu tố không thể thiếu trong quá trình tự đào tạo, bồi dưỡng, nâng cao năng lực giảng dạy, nghiên cứu của mỗi giảng viên.

## 2.2. Về phía nhà quản lý

2.2.1. *Thực hiện tốt dân chủ cơ sở trong công tác cán bộ.* Trong Quy hoạch phát triển đội ngũ, định biên, tuyển dụng, phải căn cứ vào chiến lược phát triển của cơ sở giáo dục lấy bộ môn làm cơ sở để định biên và tuyển dụng. Tuyển dụng công khai nguyên tắc, tiêu chí, quy trình tuyển dụng. Chú ý các minh chứng phản ánh tiềm năng/triển vọng phát triển của cán bộ được tuyển dụng: điểm trung bình tốt nghiệp đại học, năng lực nghiên cứu khoa học và năng lực ngoại ngữ và phẩm chất đạo đức.

2.2.2. *Tạo những điều kiện về cơ sở vật chất và tài chính* giúp cho hoạt động quản lý giảng dạy của giảng viên đạt hiệu quả khả thi đặc biệt trong quản lý chuyên môn, nghiệp vụ và nghiên cứu khoa học, những yêu

cầu về trang thiết bị các phòng thí nghiệm, các cơ sở thực tập, trung tâm nghiên cứu và ứng dụng, những máy móc chuyên dùng trong giảng dạy phải được trang bị đồng bộ, hiện đại.

2.2.3. Cần xác định những điều kiện để đội ngũ giảng viên tham gia quản lý trong các cơ sở đào tạo đại học. Tổ chức, quản lý, kiểm tra, đánh giá đối với công tác tham gia quản lý nhà trường của giảng viên theo từng năm, từng học kì trên những vấn đề mà giảng viên có thể tham gia quản lý thuộc các lĩnh vực giảng dạy, nghiên cứu khoa học, quản lý sinh viên, hướng dẫn chuyên môn, nghiệp vụ làm đề tài luận văn, luận án, khóa luận tốt nghiệp...

2.2.4. *Nâng cao năng lực của cán bộ quản lý đặc biệt là năng lực hoạch định và tổ chức.* Thay vì quản lý hành chính, cần chuyển mạnh sang quản lý chất lượng giảng dạy bằng mục tiêu. Khuyến khích và coi trọng năng lực thực tế của giảng viên, tạo môi trường làm việc để phát huy khả năng sáng tạo, thúc đẩy tinh tích cực của mỗi giảng viên trong quá trình thực hành nghề nghiệp.

2.2.5. *Nhận thức đào tạo là một dịch vụ và nhận thức đầy đủ hơn nữa về tầm quan trọng của các đối tác trong hoạt động quản lý, xem đây như là một nhân tố nhằm phát huy tính chủ động, sáng tạo và chịu trách nhiệm của cơ sở đào tạo đại học đối với cơ quan quản lý cũng như người sử dụng dịch vụ (người học và xã hội).*

\*\*\*

ĐNGV đóng vai trò cốt lõi trong quá trình đào tạo lực lượng lao động có tri thức và kĩ năng nghề nghiệp cao, bổ sung vào nguồn nhân lực chất lượng cao của xã hội, đáp ứng yêu cầu hội nhập của đất nước. Nâng cao chất lượng cho ĐNGV sẽ góp phần quyết định đến chất lượng đào tạo, đến chất lượng nguồn nhân lực của đất nước trước mắt và lâu dài. Chính vì vậy, cần có sự nỗ lực, sự phối kết hợp giữa cả giảng viên và các nhà quản lý GD-ĐT. □

## Tài liệu tham khảo

- [1] Đảng Cộng sản Việt Nam (2016). *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XII*. Văn phòng Trung ương Đảng.
- [2] Hồ Chí Minh toàn tập (tập 4) (2000). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [3] Nguyễn Tiến Hùng (2010). *Lí luận và thực tiễn phát triển hệ thống chịu trách nhiệm giáo dục*. Tạp chí Khoa học Giáo dục số 60.
- [4] Hoàng Văn Mạnh (2014). *Chất lượng đội ngũ giảng viên: từ góc nhìn năng lực nghiên cứu khoa học*. Kinh tế dự báo, số tháng 6/2014, tr 46-49.
- [5] Quốc hội. Luật Giáo dục đại học 2013.